

Raha

Küsimused

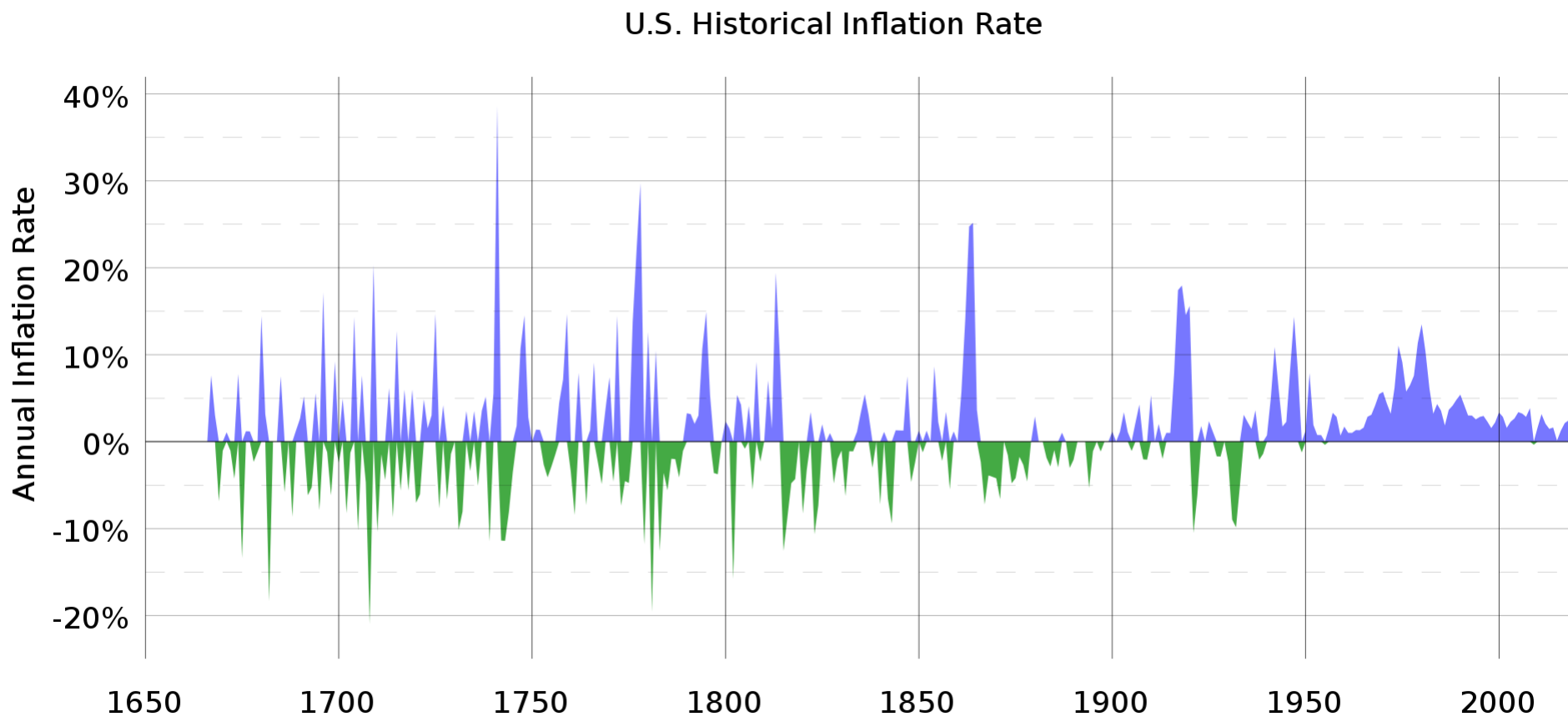
Mis asi on raha?

- Kuidas tekib raha?
- Kellel ja miks on õigus emiteerida raha?
- Kas erapangad emiteerivad raha?

Millised on keskpanga rahapoliitika eesmärk?

- Miks EKP rahapoliitika eesmärgiks on hoida 2% inflatsiooni?
- sel ajal kui FED'i rahapoliitika eesmärgiks on tagada maksimaalne tööhõive?

Kas korduvad majanduskriisid ja raha on omavahel kuidagi seotud?

2008-2014 a-ta rahandus- ja majanduskriisi põhjustasid USA jts subprime võlakirjade tehingud (avalik pettus väärtpaberitega)

- **Kriisi loogiline lahendus oleks olnud väärtuse kaotanud asjade väärtuse ja maksevõime kaotanud väärtpaberite kustutamine.**
- **Keskpangad lahendasid likviidsuskriisi väärtpaberite s.t katteta raha emissiooniga.**

EKP hakkas märtsis 2014 emiteerima iga kuu võlakirju summas 250 eur/inimese kohta

- Kuna see raha anti erapankadele, kes esmalt taastasid oma likviidsuse, s.t kustutasid väärtuse kaotanud võlad, siis hakkas majandus elavnema alles 2017 aasta teises poole.
- Kui sama summa (tänapäevaks enam kui 10 000 eur/in) oleks antud eraisikutele, oleks majandus kohe käivitunud.
- *Meenutagem siinkohal Eesti krooni emissiooni.*
- Miks seda ei tehtud?

Kuna tänaseks on nii EKP kui FED'i bilanss kasvanud 3 korda ning erapangad on väljastanud mitu korda rohkem võlgu

- **siis võib eeldada, et järgmine likviidsuskriisi mastaap on 2008-14 aasta omast samuti mitu korda suurema mastaabiga.**
- **Kuidas keskpank selleks valmistub?**

Kas või miks on raha (ebaõiglase) võimu teostamise vahend?

- **Miks eraisiku poolt võetud laen ei kustu, kui ta tagastab pangale laenurahaga ostetud asja (eluaseme)?**
- **Miks laenutehinguga võetud riski ei kannu mõlemad osapooled?**

Kas KOV või eraisikutel on õigus

- **Emiteerida oma raha olukorras kus ametlik raha on käibelt kadunud (majanduskriisi olukorras) ja tööpuudus hakkab ohustama riigi olemasolu ja kapitali valitseva eliidi elusid?**
- **Kas keskpank peaks tunnustama kohalikku või heategevusliku maksevahendit?**
- **Kas tulu, mis on saadud alternatiivses rahas on maksustamise objektiks?**

**Ootame vastuseid
Eesti Keskpanga
spetsialistidelt.**